Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 267. szám. Péntek, november 13.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben naponz nordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr
Vidékre postán szállitva
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kapucza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásr á vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVARAD, november 13.

Agrár-politika.

A magyar agráriusok egyik vezére, *Bernát István* lapunkat egy kis füzettel tisztelte meg, mely hivatva van széles körökben hiveket szerezni az agrártörekvéseknek; megérdemli azért, hogy e helyen foglalkozzunk annak tanulságos tartalmával.

A magyar agrártörekvések jogosultságáról és czéljáról értekezik ebben a füzetben Bernát. Csodálatos dolog, csak Magyarországon történhetik meg, hogy a liberális »gazdálkodás« harminczadik esztendejében még vitatni kell az agrártörekvések jogosultságát! De meg kell lenni, — hát legyen. Beszéljenek a számok, melyek a 30 esztendős liberális aera eredményeit megvilágitják.

A pénzügyminiszterium a magyar egyenes adók fejlődéséről összeállitott s 1895-ben kiadott munkálatában kénytelen bevallani, hogy a *kataszteri tiszta jövedelem tiz év óta hanyatlik*. Ez a hanyatlás 1884—1893-ig többet tesz ki *három millió* frtnál, pedig a kataszterben nincsenek figyelembe véve azok a hanyatló árak, melyek miatt Magyarország mezőgazdasága a legutolsó években annyit szenvedett.

Ehhez járul az a tény, hogy a magyar föld adója ma 25%, melyhez csatlakoznak a megyei és községi pótlékoknak naprólnapra növekedő perczentjei. Biharmegyében van olyan község, ahol a pótadó 178%. A börzei forgalom pedig ma sincs megadóztatva

A birtok átruházást a következő világosan beszélő számok tüntetik fel. Magyarországon volt birtok-átruházás:

1875-ben	193,568 esetben	166·4 millió frt	értékben
1879-ben	235,500 »	191·5 » »	»
1883-ban	289,261 »	213 » »	»
1892-ben	375,434 »	310,793,000 »	»
1893-ban	377,805 »	445,341,000 »	»

Ezeket a számokat két körülmény magyarázza meg. A birtokoknak nem jelentéktelen része dobszó alá került vagy a tulajdonosok könnyelmüsége miatt, vagy a mostoha viszonyok kényszeritő hatalma következtében. A másik rész pedig nem várta meg, mig megütik a dobot az ősi porta felett, hanem túladott rajta idejekorán, annyival is inkább, mert az utolsó tiz év óta emelkedett a földek ára.

Ezt a titokszerünek látszó tényt, hogy mig a földek jövedelmező volta csökkent, addig azok ára növekedett, szokták felhozni a liberális nemzetgazdasági irók a szabadelvü rendszer védelmére. Beksicsnek is ez a legfőbb argumentuma. Pedig nem kell messzire menni, hogy megtaláljuk ennek nyitját.

Az utóbbi években a pénz példátlanul olcsó lett. Oly nagy tőkét fektettek ipari és kereskedelmi vállalatokba, hogy a piacz túl volt halmozva és ennek következtében az elhelyezésre nem talált milliók egy része a földbirtokra vetette magát és szaporodott rohamosan az »uj földesur«-ok száma.

Ezekkel a sajnálatos jelenségekkel szemben pedig a magyar föld megterheltetése folytonosan növekszik. 1892-ben 55, 1893-ban 82 millió frttal több terhet tábláztak be az ingatlanokra, mint amennyi megszünt. A magyar föld adósságát ma már túlzás nélkül tehetjük *másfél milliárd* frtra, értéke pedig nem több három milliárdnál. Csak idők kérdése, hogy a magyar föld mikor veszti el teljesen szabadságát.

Kautz Gyula, az osztrák-magyar bank jelenlegi főkormányzója irta egykor, hogy »a földiparral függ össze egész állami, jog- és birtokrendszerünk, sőt fajbeli és nemzeti létünk is, mert a föld a magyarság történelmi és politikai sulypontja, erőnk, hatalmunk és hergemániánk biztositéka, azon létalap, melyet ha elhanyagolnánk s kevésbe vennénk, magunkat sem erkölcsileg, sem anyagilag fenn nem birnánk tartani.«

Pedig a liberális rendszer a földet nem tekintete egyébnek, mint adóalapnak s annak érdekeit annyira elhanyagolta, hogy nemcsak megnehezitette a megélhetést a föld művelőinek, hanem megsemmisitette azoknak politikai befolyását is. Régebben ez az osztály szabott irányt az ország politikájának, ma oda van annak függetlensége s ezzel együtt eddigi döntő szerepe, — idegennek léptek örökébe.

Ha meginog a föld a nemzet lábai alatt kérdésessé válik annak a nemzetnek fennálása is. Ha szétoszlanak azon rétegek amelyek egykor a szabadság biztositékai valának, a legnagyobb veszélybe jut maga a nemzeti szabadság is.

Ezer év tanusága áll mögöttünk. Fel kell hagynunk az önző merkantil iránynyal mely országunk földmiveléssel foglalkozó

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hám János püspök szentté avatása.

Psychologiai tény, hogy a legelvetemültebb ember sem képes szive mélyén megtagadni a tiszteletet az igazi nemes jellem előtt. A középszerü emberek légiója gyülöli azokat, kik kiválanak a tuczet emberek nivójából, rágalommal, intrikával szeretnék kisebbiteni s mindent elkövetnek, nem azért, hogy hozzá felemelkedjenek, hanem, hogy magukhoz lerántsák. De ez akna munka soha sem sikerül; kevés időre győzedelmeskedhetnek talán a rágalmazók, de csakhamar áttör a tiszta jellem fénye minden vádaskodáson, s akkor a rágalmazók hizelgőkké válnak s azokat üldözik, kik táborukból nem elég gyorsan vedlettek át rágalmazóból hizelgővé. A becsületes ember pedig meghajlik a tiszteletre méltó jellemek előtt s örül azoknak minden sikerén.

A nagy jellemek között is nagy *Hám* János egykor szatmári püspök. — Sokan léptek örökébe a szatmári püspöki székbe, lánglelkü, vagy tudománya, jótékony főpapok szerették is őket a hivek, de azért »*szent*« püspöküket, mint halála napja óta emlegetik, nem feledték soha, sőt utódait is a szerint szerették, amint egyben, vagy másban nagy elődjükhöz hasonlitottak.

A nép szeretete megőriztette *Meszlényi* Gyula jelenlegi szatmári püspökben azt a tiszteletet, amit szent életü elődje iránt kezdettől fogva táplált. Hám János sirja felett a szatmári katedrálisban szentelteite fel magát s püspöksége 8 éve alatt meg nem szünt gyüjteni az adatokat, mely rendben lévén, Rómához fordult, hogy a szentté avatási processzust Ő szentsége elrendelni kegyeskedjék.

E kérés meghallgatásra talált s most *Virili Mária Rafael* praelatus Szatmárra érkezett, hogy a tegnapra beczitált 100 tanut a kérdő iv 146 pontja szerint kikérdezze s vallomásaikra megeskesse.

Hám János életrajzi adatai röviden a következők:

Született 1781. január 5-én Gyöngyösön Hám József czipész és Pócs Francziska szülőktől. Hám iskoláit szülővárosában, a gymnasiumot Egerben és Rozsnyón végezte. 1798-ban fölvétetett az egri papnövendékek közé. 1807 márczius 17-én szentelték pappá.

Káplán csupán 3 hónapig volt Pásztón s innen tanulmányi felügyelővé és theologiai tanárrá neveztetett ki Egerbe.

Midőn 1809-ben a franciák Bécset elfoglalták, a német királyné Egerben tartózkodott. Az érsek Hám Jánost bizta meg azzal, hogy az ájtatos királyné, Mária Ludovika előtt naponkint misézzék.

1817-ben egri kanonok lett. Ez időtől kezdődnek jótékonyságai, melyekre több mint 50 ezer forintot áldozott egri kanonoki állásában.

1822 május 25-én I. Ferencz által *szatmári püspökké* neveztetett ki. 1828. márcz. 16-án Egerben püspökké szentesitették s ugyanazon év április hó 15-én átvette egyházmegyéjének kormányzását.

1848-ban junius 25-én V. Ferdinánd király ajánlatára *esztergomi érsekké* neveztetett ki. Ekkor sok mindenféle nehézséget támasztottak ellene, hogy a pápa e minőségben meg ne erősitse. Hám János le is mondott az érseki méltóságról s csupán azt kérte, hogy szatmári püspök maradhasson.

Ezután is nagy gonddal és szorgalommal állandósitotta a felállitott intézeteket, növelte alapitványait és sok más müvet alkotott.

1857 deczember 30-án halt meg Szatmáron s 1858 január hó 7-én helyezték örök nyugalomra.

Gyermek koromban sokszor gyönyörködtem egy öreg bácsi elbeszélésében, ki mint később megtudtam a b. emlékü Hám Jánosnak komornyikja és mindenese volt. Többször eljött megboldogult nagy atyámhoz, kivel némi üzleti összeköttetése volt s ha várnia kellett mesélgetett nekem; Gondolatai mindig volt gazdája körül forogtak s némely elbeszélése ma is szóról szóra eszembe jut.

A püspöki lakás az volt, mely ma a Jézus társasági atyák konviktusa s 45 gyermeknek ingyen és 40-nek fizetésért nyujt ellátást és nevelést: Szerény lakás volt ez, melyhez nagyra illett a dülödező katedrális: Itt kezdte nagy müveit Hám. — Háztartása a szó legszentebb értelmében igénytelen volt, sőt lakását s annak udvarát és megosztotta a Sz.-Ist-

osztályát ennyire tönkre tette. Emelni kell a mezőgazdaság jövedelmezőségét, helyre kell állitani a földbirtokos osztály politikai sulyát a társadalmi állami élet minden ágában és teremteni kell olyan közgadasági politikát, melynek alapját a nemzeti érdekek képezik.

Ehhez pedig az első feltétel szervezni a gazdaosztályt, hogy az képes legyen érdekeit érvényesiteni, viszaszoritani a nagy ingó tőke hatalmát azon korlátok közé, melyeket átlépnie sohasem lett volna szabad és diadalra juttatni azon törekvéseket, amelyek a földbirtokos és földmüvelő osztály boldogulásának alapját, létfeltételét képezik.

Ez a czélja a magyar agrártörekvéseknek, melyeknek megvalósitását nemcsak egy osztálynak érdeke kivánja, hanem az egész nemzetnek jól felfogott érdeke követeli.

A pápa és Menelik.

Az »Osservatore Romano, a szentszék hivatalos lapja közli a pápának 1896. május 11-én Menelik királyhoz intézett levelét és Meneliknek 1896. okt. 1-én kelt válaszát, melyet msgr. Macario adott át a pápának. Ő szentsége azt mondta levelében, hogy a hadi foglyok visszatartása Menelik hatalmát nem gyarapitja, ellenben sok ezer anyának és hitvesnek fájdalmát hosszabbitja meg. A pápa kijelentette, hogy a foglyokat fiaiként szereti és Meneliket a szentháromság és minden nevében, a mi a királynak drága, felszólitja, hogy a foglyokat bocsássa szabadon.

Menelik válaszában első sorban Macario apostoli követ személyét dicsőiti, aztán igy szól:

»Szivem első sugallatára Szentséged nemes óhajtásának nyomban meg akartam felelni, mert én magam is ártatlanul siratok több ártatlant. Sajnos azonban, azt az élénk óhajtásomat, hogy Szentséged kivánságának megfeleljek, meghiusitotta az olasz kormánynak váratlan viselkedése, a mely — noha kifejezetten óhajtja a békét és a barátságos viszony helyreállitását — folytonoson ugy járt el ellenem, mintha hadi lábon állanánk. Mint király és mint népem atyja, vétenék kötelmeim ellen, fia a békének kezemben levő egyetlen biztositékát feláldoznám, hogy megfeleljek Szentséged kivánságának, mely egyuttal az enyém is.«

Menelik annak a reménységének kifejezésével végzi levelét, hogy a pápának az igazság érdekében történt felszólalása mielőbb a közös óhajtásnak teljesülését, a foglyok szabadon bocsájtását vonja maga után. A király végül megnyugtatja a pápát a foglyok helyzetére nézve.

Az erdélyi róm. kath. státus gyülése.

A most folyó státus gyülésről már értesitettük lapunk olvasóit. A további részleteket itt közöljük. A *„Veni Sancté"-t* fényes segédlettel celebrálta az agg főpap, melyen 33 egyházi és 56 világi dignitás, a státus gyülés tagjai jelentek meg. A szent mise után, mint emlitettük, leányiskola dísztermében gyültek össze a status tagok s egy küldöttség által hivták meg Ő excellentiáját a megyés püspök egyh. elnököt, ki megjelenvén, a gyülést fél 11 órakor a következő beszéddel nyitotta meg:

Mélyen tisztelt státusgyülés!

Római kath. anyaszentegyházunk s benne egyházmegyénk is uj korszak küszöbéhez ért.

A nemrég átélt események hatalma a társadalmi viszonyok és politikai kormányzat eddig fenállt rendszerében változásokat hozott létre, melyek önkormányzati életünk tevékenységét fokozott mértékben teszi szükségessé.

Egyházi autonomiánk megszilárditását és munkásságát oly irányban kell meginditanunk, hogy egyházpolitikai állásunk a vallásfelekezetek mellett sem hátrányosabb ne legyen a mostaninál, sem belkormányzatunk tekintélye, egyházi és iskolai intézményeink emelkedése csökkenést ne szenvedjen, sőt inkább vallásos buzgóságunk és a közérdekeltség felkeltésével azok oly lendületet nyerjenek, mely által az erdélyi megye az egész világra kiterjedő katholikus egység kapcsolatában mindenkor méltó legyen az igazságot hirdető, isteni és emberi jogokat védő s a keresztény czivilizácziót hazánkban megalkotó római katholikus anyaszentegyház tetszésére, áldásaira és szeretetére.

Ugyanis a róm. kath. anyaszentegyház akár a hitszakadás dulta fel egységét, akár a polgári hatalom zsarnoksága törekedett elnyomni jogait és szabadságát, mindig meg tudta tartani mind az Istentől vett hit- és erkölcsi tanainak sérthetetlen épségét, mind apostoli eredetü belső szervezetének fokozatosságát, mind pedig változhatlan alapokon álló kormányzatának egyházi jellegét.

Az ezek megrontására törekvő mozgalmakban azok lezajlása után teendői iránt nem habozott s nem tévedt el magától az isteni Mestertől kijelölt s már tizenkilencz század hosszu folyama alatt követett egyenes utról. A polgári társadalom terén s a politikai kormány formákkal szemben mindig önmagában találta föl békés megtérhetésének és örök időkre hivatott állásának eszközeit s ha szükségét érezte időszerü javitásoknak nem másoktól, hanem csalhatatlan isteni szellemétől vette azokat.

Nincs okom kételkedni azon, hogy most is, midőn egyházmegyénk fontos érdekeinek megvédése és javának munkálása forog szőnyegen e tiszteletre méltó, nemes gyülekezetben is az igaz egyházi szellem fogja vezérelni tanácskozásainkat és megérlelni határozatainkat. Erről biztosit engem a meleg részvét és kipróbált munkásság, melylyel a mélyen tisztelt státusgyülés tagjai egyházi és iskolai ügyeink javára nemes lelkesedéssel és önzetlen fáradozással sorakoznak. Biztosit az, hogy a szent ügyhöz méltó vallásos érzülettel megkezdett munkára leszáll Istennek minden jó akaratot megszentelő áldása, amit ősi egyházmegyénkre s ezredéves hazánkra leesdve az 1896. évi státusgyülést megnyitottnak nyilvánitom.

Beszédét lelkes éljenzés követte s utána Jósika felhivta az igazoló bizottságot jelentéstételre.

Kornis V. gróf: inditványára a pápa ő szentségét táviratilag értesitették hódolatukról.

Jósika báró: a szavazatszedő bizottság elnökeiül ajánlja *Kovács* apát-plébánost, *Betegh* Ferenczet és *Gál* Domokost. — Egyhangulag megválasztják.

Fehér Manó: inditványozza, hogy a státus feliratot intézzen ő Felségéhez a kath. autonomia érdekében.

Br. *Jósika*: Kijelenti, hogy ő Felsége ez irányban már intézkedett.

A gyülés elhatározta, hogy az *autonomia érdekében feliratot intéz ő Felségehez.*

Fábián: inditványára bizottságot küldenek ki, azon mód tanulmányozására, mely szerint a közép iskolai tanárok fizetése egyenlősithető volna.

A gyülés legérdekesebb pontja, hogy a

---

ván napjára minden évben zarándokló búcsusokkal. Minden pénteken a földre teritett gyékényen hált s alig vett magához táplálékot. — Hiveivel a legközvetlenebb érintkezést tartotta fenn, papjainak igazi atyja volt. — *Dilexit decorem domus Dei.* A *katedralis* felépült elhanyagolt állapotából s amily egyszerü volt az ő lakása, oly diszessé tette Isten házát. De jótékonysága szakadatlanul tartott *Panpares implevit bonis.* — Ami csak szembe tünik Szatmár városában, mind az ő áldott keze munkája. O épittette a *püspöki lakot* és *szemináriumot,* a *tanitó képezdét* és *internátust,* melyet először templomnak tervezett. A Szamost kivezettette a városból, mely Németit Szatmártól el vágta s betöltött medre helyén emelte az *óriási apácza zárdát,* épittette az *irgalmasok* zárdáját, templomát s alapitványt tett *kórházuk* számára, de az egyházmegye területén is *10 uj templomot* épittetett. Emlékére vonatkozólag köz száján forognak az adatok.

* * *

Egy alkalommal a városon kivül sétált a püspök s egyik hivét látta rántani. Nemsokára megcsendült a déli harangszó s a püspök imáját végezve megszólitotta hivét: Fiam miért nem imádkozol? Sürgős a munka nagyon, egy perczet sem késhetek: A püspök megfogta az eke szarvát intett az elképedt embernek s mig az imádkozott ő folytatta a szántást. Ugy beszélik, hogy mig az ima tartott, a püspök beszántotta az egész földet.

* * *

Mint rendesen a bucsusok egyrésze a rezidenczia udvarán keresett éjjeli szálást. A bucsusok egyike panaszkodott a köztük sétáló püspöknek, hogy neki csak uralma jutott lefekvésre. Éppen péntek nap volt. A püspöknél minden hely ellévén foglalva, leküldte a gyékényt, melyen holmi szokott, ő pedig a puszta padlón hált.

Legszebb millenniumi emlék volna a canonisatió. Szegény hazánkra nagyon rá fér, hogy egygyel több patronusa legyen Istennél, az Urnál, ki a nemzetek sorsát kormányozza. Mi pedig bizalommal várjuk a per lefolyását. *Ki Beuned bizott Uram! Nem szégyenül meg mindörökké.* *Pálffy Béla.*

»Ökörmező, Királymező.«

Irta: **KOVÁCS JÓZSEF.**

Az igazándi téli időben, midőn a nap legnagyobb részét a szobában kénytelen tölteni az ember, egyik legkedvesebb passzióm: este rágyujtani nagy apámtól öröklött öblöskebelü tajték pipámra s a Kandalló barátságos tüze mellett idres-bodros, nagy karikáju füstöket eregetve elmerengeni a mulandó élet ezer meg ezer változatain.

Mennyi bizarr gondolat, mennyi tarkabarka reminisczenczia, mily élénk képzelődés mennyi bohókás érzelem szállja meg ilyenkor a lelket, ezt csak azok tudják megmondani, kik ily királyi élvezetről nem csak hallottak, de ezt át is élvezték,

Néhai, nagy jó Kisfaludink is körülbelül ilyen kardinális élvezetet találi benne, azért szólitja fel olvasóját egyik költeményében: »Ülj mellém a kandallóhoz, föl van szitva melege.«

Követve a magyar költő jótanácsát, midőn egyik zimankós este kandallóm előtt pipaszó mellett gyönyörködtem az izzó rőzse pittegő-pattogó lángjainak játékain és lelkemmel messze-messze elkalandoztam a letünt idők végtelen birodalmákan, egyszer csak, mintha valami hamis tündér sugta volna, ennek a fura gyermekkori nótának dallama csendült meg szivemben

»Ökörmező, Királymező,
De megjártad Puczor Dezső;
Sok volt neked a két gyerek,
Adott a gólya még egyet
Csuhajla!«

Mondanom sem kell, hogy hóméri kaczajra fakadtam e gyermekkori, nagyon is alant szálló népdal emlékezetén. Kaczagtam egy jóizü történeten, melynek szurtos tenyerü hősét ez a nép költészeti semmiség, ez a négysoros Hazafiy Verai-féle vers elevenitette fel a mult idők siri világából. És kaczagtam végre, hölgyeim, és uraim, mert miként mindennek, ugy e versnek is népiesen szólva »históriája van«. Hallga csak »nyájas olvasóm,« hallga'!

*

Ökörmező és Királymező között terül el hosszában és széltében Bocskós-Kukutyin. Ez a Bocskós-Kukutyin egyike Magyarország legnevezetesebb helyeinek. Hirnévre csak Kóka,

kombinatiók daczára alelnökül a vissza lépő *Györffy* Gyula orsz.-gy. képviselő helyett *Kornis* Viktor gróf lett megválasztva.

A gyülés után a tagok bankettre gyültek.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyülés.

Nagyvárad város közgyülése tegnap szokatlanul csendes, egyhangu volt. Ha nem lett volna többrendbeli választás, megunták volna a városatyák magukat az egyhangu előterjesztések alatt.

A választás azonban olyan városatyákat is fel vonzott a közgyülésre, akik egész évben felé se néznek a városházak.

Az egyhanguságot csupán a sorompóknál szedendő vámkérdésnél zavarta meg egynéhány felszólalás.

Az irodaszerek szállitására vonatkozó, kérdésnél aztán kedélyessé vált a gyülés. A *részleges nyilvánossággal* megtartott árverésnek köszönhető e perczekig tartó derültség, minek következtében, szerencsésen el is vetették a tanács javaslatát.

Elnöklő főispán 3 órakor megnyitotta a népes közgyülést.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Frankó Endre, Gyöngyössy Lajos, Guttmann József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kékus Vidor, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Serdült Bálint, Stark Gyula, Schöpflin Ágoston, Andriska Károly, Beczkay Lajes, Bertsey György, Bölöny József, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Kunyhósi János, Läendler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, id. Nagy Lajos, dr. Radó Ignácz. dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Schütz Albert, Weisz Károly, Berger Dániel, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Schwartz Antal, Szmetka György, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Ulmann Izidor, Aufricht Mór, Bottó Ferencz, Czeglédy Sándor, Farkas Izidor, dr. Grósz Albert, Gyalokay Lajos, Hering Sándor, Huzella Gyula, dr. Kutiák Ágoston, Löblé Henrik, Molnár Lajos, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyiry György, Papp György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, Sal Ferencz, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Száhlender Károly, Schenker Mihály, Sztarill Ferencz, Weiszlovits Adolf, Wőber János, Rácz Mihály, Dus László, ifj. Rimler Károly, dr. Grám Károly, Sztarill János, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, dr. Hoványi Ferencz, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szüts István.

Rácz Mihály főjegyző felolvasta a polgármester jelentését október hóról.

A lényegesebb adatokat a közigazgatási ülés alkalmából már közöltük.

A jelentés végén tudomására hozza a polgármester a törvényhatósági bizottságnak, hogy *Orbán* Ignácz városi mérnök, továbbá *Vajnovszky* Vincze II. oszt. fogalmazó állásukról leköszöntek.

A mérnöki állás betöltésére nézve a főispán intézkedik, a II. oszt. fogalmazói állás betöltését pedig a deczemberi közgyülésre tüzték ki. Pályázati kérvények deczember hó 5-ig a főispánhoz adandók be.

Ő felsége kézirata.

A belügyminiszter leirata kapcsán megküldötte király ő Felségének az ezredévi ünnepélyek lefolyása alkalmából hozzáintézett legfelsőbb királyi kéziratot.

A törvényhatóság Ő Felsége legkegyelmesebb kéziratát, meg a millenniumi ünnepélyek lélekemelő lefolyásáról, a jelenlevők állva hallgatták meg. A királyi kéziratot egész terjedelmében közöltük annak idején.

A leiratot a törvényhatóság tudomásul vette s elhatározta, hogy hódoló feliratot intéz ő Felségéhez a belügyminiszter utján.

*

A belügyminiszter leiratát, a melyben a törvényhatósági bizottság azon határozatát, hogy a *millenniumi év* a városi tisztviselők és alalkalmazottak nyugdij igényében *háromszorosan* számitják, jóváhagyta, — tudomásul vették.

A *kiszolgált altisztek* polgári alkalmazása körül követendő eljárás tárgyában küldött miniszteri leiratot kiadták miheztartás végett a polgármesternek.

A *mezőgazdasági* termények, termékek, czikkek vizsgálatának teljesitésére feljogositott vegykisérleti és magvizsgáló állomások kerületi beosztása tárgyában a városhoz intézett leiratot tudomásul vették és közhirré teszik. A beosztás szerint Nagyvárad a debreczeni állomáshoz tariozik.

A választások.

Ezután következtek a választások a megmegüresedett fogalmazói és irnoki állásokra.

Beöthy László főispán felhivására a kijelölő bizottságba a törvényhatóság részéről *Mezey* Mihályt, *Serdült* Bálintot és *Hovanyi* Gézát választották meg; a főispán pedig a maga részéről *Gyalokay* Lajos, *Kékus* Vidor és *Némethy* Károly tagokat nevezte ki.

A kijelölő bizottság ezután visszavonult s elnöklő főispán a közgyülést a kijelölés tartamára felfüggesztette.

Rövid 10 percz mulva a főispán megnyitotta a közgyülést s esetleges szavazásra való tekintettel a szavazatszedő küldöttség elnökéül *Mezey* Mihályt, tagokul *Farkas* Izidort, dr. *Hoványi* Gyulát, jegyzőül *Komlóssy* Józsefet nevezte ki.

A kijelölő bizottság az *I. oszt. fogalmuzói* állásra jelölte:

Molnár János és
Szüts Dezső

II. őszt. fogalmazókat.

Mivel a bizotttsági tagok mindkét jelölt uevét erősen hangoztatták, a főispán a szavazást elrendelte.

Ennek eredményei a következő volt: beadatott összesen 82 szavazat. Ebből kapott:

Szüts Dezső 48 szavazatot,
Molnár János 34 szavazatot,

tehát 14 szótöbbséggel.

Szüts Dezső

választatott meg I. oszt. fogalmazóvá.

A választás által megüresedett *II. oszt. fogalmazói* állás, a kiirt pályázat értelmében azonnal megejtendő lévén, elnöklő főispán jelentetette, hogy a kijelölő bizottság

Hajduska Árpádot és
Kágyi Lajost

jelölte a II. oszt. fogalmazói állásra.

A nagy többség *Kágyi* Lajos nevét hangoztatta s a főispán e szerint akarta kimondani az eredményt. Többen azonban szavazást kértek a két jelölt között, mire a főispán időt engedett, hogy 10 tag irásban kérje a szavazást.

Rátót, Göcsej, Bogdas, Korpona, Pöttend, Csik-Szereda versenyeznek vele.

Kóka, mint a világtörténetből s Mikszáth munkáiból tudjuk, európai hirnévre tett szert, az ő lencséjével s ezt a dicsőséget később világhirüvé nagyobbitotta ujabb történetével; itt huzták fel csigán a község bikáját, hogy a templom tetejéről a füvet legelje.

Göcsej sem áll hátrább a dicsőség fényében az ő csuszpájznak megfőzött kávéjával s három lábu kakasának történetével. Rátót hirneve még csak most lépte át a hazai határt: itt harangoztak először a vasut elé, itt lőtték meg az ürgét ágyuval, itt kereste a köznép ködös időben a templom tornyát, melyet azonban sehogysem tudtak megtalálni, mert a keletériek átcsalták a maguk templomára. Bogdas, Korpona, Pöttend, Csik-Szereda históriája még eddig nem szállt át a Kárpátokra, pedig ha tudnák az élelmes németek, vagy az elmés francziák az ott történt dolgokat, világgá kürtölnék, mint a kabai asszony esetét.

Bogdason pl. furulyának nézték a puskát. Korponán télen a vörösbort kiló számra mérik. A pöttendiek a létrát keresztben vitték az erdőn s harmincz ember irtotta előtte az akadályokat, maga Mikszáth mint szem és fültanu állitja, hogy husz napig tartott a pöttendieknek ez a mulatság. Csik-Szeredán pedig a szegény góbék, mikor zsebórát találtak az utczán, összecsődültek s kimondták rá a szentencziát, hogy »ördögi szerszám«, »ketyegő fene«. Agyon kell ütni, mint a veszett kutyát s vasvislákkal verték szét az emberi ész egyik legszebb találmányát.

Ezek után következik a mi helységünk Bocskós-Kukutyin, mely nem csak arról hires, hogy itt találták ki az első angol közmondást: »The longest day will have an end« s itt nézték a papagályt »izraelit madárnak«, hanem főkép arról, hogy itt született az a nevezetes Puczor Dezső, ki nem csak önmagát emelte fel a hirnév kakasülőjére, hanem magával vitte szülőföldjét is Boc kós-Kukutyint.

Az eset a következő:

A jelen század harminczas éveiben a vargák roppant elszaporodtak hazánkban. Bocskós-Kukutyinban magában volt vagy harmincz család. Természetes, hogy tengődtek az élet nagy tengerében, mert hát sok volt az eszkimó, kevés a fóka.

Ebben az iparágban gyakorolta a diplomáczját Puczor Dezső is, kit két anyóssal, egy feleséggel s hét gyermekkel áldotta meg a minden áldások osztogatója. Szegény Puczor élet sorsa javitására mindent megpróbált: dolgozott, politizált, irodalommal foglalkozott; de mindhiába!

»A faszeg használata a lábbelieknél« s az »Álló varga asztal«, mint korát megelőző müvek, nem részesültek megérdemlett pártfogásban.

E méltatlanság csak növelte keserüségét s világgyülöletét. Elkeseredésében a költészethez fordult s meg irta a »Repülő csizmadiá«-t harmincz felvonásban. Szépen bepakkolta s elküldte Kolozsvárra, hol még legény korában ismerkedett meg a színészettel; innen azonban, mintegy két hét alatt, azt a leverő választ kapta, hogy a jelen században még oly nagy felségsértést nem követtek el a dráma irodalom ellen, mint a »Repülő csizmadia szerzője: a harmincz felvonásért megérdemelne — 30 botot.

Szegény Puczor! valóságos Titán Laczi lett erre a goromba válaszra. Költői rohamai örjöngössé változtak. Azt mondják dühös hyrikus lett, én azonban csak egy töredék dalára akadtam kéziratai közt s ez a legnaivabb nóták egyike:

»Ádámnak volt hatfia,
Mind a hat csizmadia.
Dini, Dani, Dániel,
Simi, Samú, Sámuel.«

Ezért a nótáért érte az első kitüntetés — miként a Puczorféle Annalesekben találtam, — ugyanis a bocskóskukutyini adóhivatal szépirodalmi osztálya póttagul egyhangulag beválasztotta, söt később megkapta a legmagasabb, diplomatikus kitüntetését: első rangu országos adóvégrehajtó lett, felruházva a legmagasabb tejhatalommal Bocskós-Kukutyinban és vidékén Ökörmezőn és Királymezőn. Volt is öröme Puczorunknak akkor, hogy szunyogszekeren ellehetett volna hordatni vele a nagy Gellért hegyet akár Pattagóniába is! — Pedig, ha tudta volna, mi vár még reá, megszökött volna ez árnyék világból varga öseinek nyugvó poraihoz. Hiszen ekkor kezdődött tulajdonképpen az ő világhirü tragikomikus és komikotragikus szereplése!

Azonban csak 9 bizottsági tag irta alá az ivet s igy elnöklő főispán a szavazás mellőzésével

Kágyi Lajost

egyhangulag megválasztott II, oszt. fogalmazónak jelentette ki.

Ezután az irnoki állás betöltésére került a sor.

A kijelölő bizottság

Dajka Séndort és
Goszler Bélát

jelölte az állásra,

Mivel a többség *Dajka* Sándor nevét hangoztatta csupán s szavazást senki nem kivánt, a főispán

Dajka Sándort

egyhangulag megválasztott irnoknak kijelentette.

*

Pekarik endre kőztér átengedés iránti kérelmének névszerinti szavazással adott helyt a közgyülés.

A megejtett árlejtésekre vonatkozó tételeknél dr. *Friedländer* Sámuel felszólalt. Pártojla *Helfi* fellebbezését mert szerinte, csakrészleges nyilvánossági jelleggel biró árlejtésen adatott ki Laszky Árminnak a papirszállitás. Kéri ez árlejtés megsemmisitését illetve a papirszállitással *Helfit* megbizni, és ki Laszkynál 5 százalékkal olcsóbban szállitaná a papirokot. *Papp* János és *Ragány* hozzászólása után *Hlatky* Endre uj árlejtés kitüzését hozta javaslatban. Ez inditványhoz *Friedlender* is csatlakozott.

A gyertyaszállitásnát Sonnonfeld Zsigmond, pártolja *Kádár és Kiss* ajánlatát, s mivel a Flóra és »apolló« gyertyák közötti nagy külömbség megmagyarázása után sem vonta vissza javaslatát, a szavazás alkalmával, ennek elvetése lett az eredmény. A tanács javaslata fogadtatott el.

A többi munkák és szállitmányokra vonatkozó árlejtés eredménye, egyhangulag jóvá hagyatott.

Az árvaszék előterjesztése Guttmann Béla 5000 frtos követelése tárgyában, *Kunyhósy* János inditványára véleményes jelentéstétel miatt a jogügyi bizottságnak kiadatott.

Rimanóczy Kálmán által kért köztér átengedésére vonatkozólag a tanács javasolja, hogy az □ méterenkint 15 frttal kérelmezőnek átadassék.

Dr. *Friedländer* Sámuel ellenzi az átadást s javasolja, hogy a város ne adja fel eddigi jogait. E javaslattal szemben elnöklő főispán szavazást rendelt el, melynek eredménye szerint 27 szavazattal a tanács javaslata elfogadtatott.

A házi pénztár f. évi 3-ik negyedéről szóló kezelési kimutatás tudomásul vétetett.

A sorompóknál beszedendő kövezetvám illetékes vaspályákon érkező tárgyak után fizetendő kövezet és beviteli illetékre vonatkozólag a tanács által tett előterjesztésben dr. *Sarkadi* Lajos stiláris hibát lát és kéri a szövegezés módositását. *Beőthy* László inditványára *Sarkadi* felszólalásának mellőzésével elfogadta a közgyülés teljes szövegében a tanács előterjesztését.

Elfogadtattak, illetve jóváhagyattak.

Tanács előterjesztése a vásárvám és helypénzre vonatkozó dijszabályzatok tárgyában elfogadták.

U. a. előterjesztése, a kononoki házak után kivetett vizdijak ellen beadott felebbezés tárgyában.

U. a. jelentése, a város tulajdonát képező bérföldekre megtartott árverés eredményéről.

U. a. előterjesztése, az iparossegédek szaktanfolyamának tanterv vázlata és költségelőirányzata tárgyában.

A Brüll Lipót-féle alapitványról szóló alapitó oklevél.

Stern Márton fatelepre vonatkozó szerződése.

Stern Márton és Tóth Jenő fatelep bérlet átruházás iránti kérvényük.

Farkas József és nejével köztér átadása iránt megkötött szerződés.

A temesvári VII. hadtest parancsnoksággal a vizvezeték használatára nézve megkötött szerződés.

Fischer Sámuelné szerződése köztér átadása iránt.

Bozsik István és nejével kötött köztérvétel, illetve átengedés iránti szerződés.

Gábor János földbérleti szerződése.

Az árvaszék előterjesztése Guttmann Béla 5000 frt követelése tárgyában.

A központi választmány jelentése a mult hó 28-án megejtett országgyülési képviselőválasztásról.

Nyugdijbizottsági jelentés Pelbárth György rendőr nyugdijazása ügyében.

A polgármester jelentése regále kötvények eladása tárgyában.

Ugyanannak jelentése az esküdtek szolgálati névjegyzékének összeállitása iránt.

U. a. jelentése Holnapy Béla számtiszt lemondása ügyében.

Dr. Meyer László egyetemes orvostudori oklevele.

Dr. Holenia Gyula egyetemes orvostudor oklevele.

Pető Istvánné Szabó Juliánna szülésznői oklevele.

Ezután a megválasztott tisztviselők letették a hivatalos esküt s miután a tárgysorozat ki lett meritve, elnöklő főispán az ülést bezárta.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 19. A biharm. nőegylet árvaházának megnyitó ünnepélye és az »Erzsébet« tánczestély.

—

* **Dessewffy püspök üdvözlése.** Temesvárról irják, hogy Dessewffy megyés püspök tiszteletére abból az alkalomból, hogy v. b. t. tanácsossá nevezték ki, egyházmegyéjének papsága nagy ovácziót rendezett. Az egyházmegye lelkészei és a káptalan Németh felszentelt püspök vezetése alatt üdvözölték a kitüntetett püspököt. Ezután Telbisz polgármester egy városi küldöttség élén szintén szerencsekivánatait nyilvánitotta. Délben Molnár főispán gratulált Dessewffy püspöknek.

* **A budapesti kath. kör felolvasó estélye.** Tegnap este hat órakor tartotta a budapesti katholikus kör a téli szezonban első felolvasó estélyét koronaherczeg-utczai helyiségében. Fényes, elegáns közönség s a kör tagjai nagy számban vettek részt az első estelyen. Elsőnek Hummer Nándor olvasta fel »A millennium irásban és képben« czimmel értekezletét. Ismertette a millenniumot, annak sikereit, különösen a külföld elismerését kiállitásunk iránt. Bemutatta azután képekben a kiállitás nagyobb és nevezetesebb épületeit. A tudományos jellegü felolvesást a közönség nagy érdekel hallgatta és lelkes tapsokkal jutalmazta a felolvasót. Szünet után Sziklay János dr. olvasta fel »A nem illik« czimü humoreszkjét, mit a közönség hangos kaczajjal és tapssal jutalmazott. Végül Vrabely Armánd dr. »Én és a kiállitás« czimü humoreszkje fejezte be a kedélyes estét.

* **A Ferencz-József hid forgalma.** Az uj Ferencz-József hidat a mult hónap negyedikén adták át a közhasználatnak. Vörös Sándor osztálytanácsos, az állami hidak felügyelője, az uj hid, valamint a Lánczhid és a Margithid forgalmáról pontos statisztikát vezet. E kimutatásból kitünik, hogy az uj Ferencz-József hidon naponként átlag 6000 gyalogos közlekedő van.

Késő este ugyanis, mikor a két anyós és hét gyerek Morpheus karjaiban pihentek már a napi fáradalmak leküzdése után, Puczornak gyengédeden értésére adva hitestársának legmagasabb kitüntetését, hogy tejhatalmu országos adóvégrehajtónak lett kinevezve Bocskós-Kukutyiban és vidékén. Élete párja szintén kedveskedni akarván, megsugta neki, hogy ő meg értesitést kapott attól a bizonyos »gólya madár«-tól egy kis ajándék irányában. Szegény Puczor! majd czethallá változott erre a prófécziára. Szent Isten! — pattant fel benne az országos adóvégrehajtói méltóság. — Két anyós, nyolcz gyerek! Anyjuk! meg kell veszni vagy Amerikába szökni az ily ajándék elől.

Mondanom sem kell, hogy az édes álom, bár pillangó képében karikázott Puczorunk szemei fölött; de le nem röppenhetett sokáig... sokáig, talán hajnal hasadásig; mert hát Puczor szüntelen azzal a bizonyos »Gólyamadár«-ral viaskodott. Végre is egy furfangos tervet forralt ki feje bográcsában s közölte bóbiskoló oldalbordájával; ki nehezen bár, de mégis beleegyezett.

A terv a következő volt.

Ha meg jő a »gólya madár«, szivesen fogadják, megköszönik a nyolczadik ajándékot: de tuladnak rajta.

Van Bocskós-Kukutyinban egy gyermektelen gazdag kalmár, annak otthonába fogják átjátszani. A terv kitünő volt, az idő pedig rohamosan haladt, hirtelen tavaszodni kezdett s a gólya madár is egész váratlanul megérkezett: de nem egy, hanem kettős ajándékkal: egy visitó fiuval és egy még visitóbb leánynyal,

— Két anyós, egy feleség s kilencz gyerek — kiált Puczor — ez már mégis csak megmagyarázhatatlanul rettenetes egy koloszszális átok! Asszony! melyiket vigyem a kalmárhoz, határozz rögtön, mert én megőrülök! Az asszony a leányt akarta; de Puczorunk igy okoskodott az ő országos adóvégrehajtói eszével: a fiu, mint leendő boltossegéd szivesebb fogadtatásban részesül a kalmárnál, tehát a fiut szállitja tovább. Fel is vette azonnal a nagy apjától örökölt téli kabátját, a csecsemőt pedig beburkolták egy nagy vászon lepedőbe s késő éjjel vele kalmár háza felé ügetett.

Siri csend uralkodott a faluban, még a kuvaszok is szundikáltak, csak Puczor rohamos szivdogása zavarta meg a falusi csendéletet.

Kálmár házhoz érve, a mint nagy ügyességgel az ajtó elé akarja szépen elhelyezni a kis porontyot, hát uram Isten! a kettős ajtó hirtelen kinyilik s Kálmár torkaszakadtából ordttva ront a megszeppent Puczorra: »Te gazember, most rajta kaptalak, elviszed azonnal a gyereket vagy a helységházához kisértetlek!«

E dörgedelmes beszéd után a halálra ijedt Puczor kezébe egy idegen magzatot nyom kit egy félórával előbb más valaki tett le az ajtó elé.

Kalmár ugyanis, a mint a gyermek sirást meghallotta, bevitte magához; de arra is számitott, hogy a gyermek tulajdonossa később elfog jönni, megnézni, hogy felvették-e az uj polgárt? Ő belül, az ajtó mögött leskelődött s a mint Puczor megérkezett még mielőtt ideje lett volna elhelyezni hozott ajándékát, már a másikat nyomta karjába s hirtelen, mint egy győzelmes Csácsár visszament otthonába.

Mint a bibliai Lóth felesége, mikor visszatekintett Sodoma és Gomora városokra, ugy állt Puczor az éji sötétben kettős terhével. Lábai gyökeret vertek; a feje zugott; szive őrülten zakatolt, teljesen elvesztette eszméletét s talán ott állt volna reggelig is, ha a két rajkó rá nem kezdi felső céből a Rákóczy indulót.

Ez az induló valóban meginditotta, futott haza, mint a megvadult paripa, a két rajkó folyton skálázott, a kutyák vonitottak, egész Bocskós-Kunkutyin felébredt mélységes falusi álmából.

Hogy otthon, Puczoréknál, mi történt, nem tudom; de annyi bizonyos, hogy a faluban nem sokára szárnyra kapott a historia. Nótát faragtak boldogtalan Puczorunkra s dalolták a hetedik faluban is is:

»Ökörmező, Királymező,
De megjártad Puczor Dezső,
Sok volt neked a két gyerek,
Adott a gólya még egyet,
Csuhajla!«

A Lánczhidon naponként átlag 32.000 s a Margithidon 14.000 az átkelő gyalogosok száma. A kocsiforgalom az uj hidon aránytalanul csekélyebb, mint a másik két hidon, de ennek az az oka, hogy a budai utak még nincsenek rendezve s az uj hidhoz nehezen lehet jutni. Tavaszra azonban remélhetőleg emelkedni fog ugy a gyalogos, mint a kocsiforgalom.

* **Egészségi ülés a vármegyén.** Biharmegye közegészségügyi bizottsága tegnap délelőtt a vármegyeház kis termében ülést tartott. Jelen voltak: Tóth Dezső t. főügyész elnöklete alatt Dr. Popovits György főorvos, Fényes Endre, Füredy László, id. Gálbory Sámuel, Dr. Kassay Kálmán, Miskolczy Arpád, Lázár Zoltán, Széchényi Jenő, Ujházy Antal és Keszthelyi Zoltán biz. jegyző, az ülés tárgya egyedüli volt az üresedésben levő nszalontai és cséffai járás orvosi álásokra beérkezett pályázati kérvények felülvizsgálása. A cséffai járás orvosi állásra Dr. Egyed István szegedi, a nagyszalontai járás orvosi állásra pedig Dr. Sarkady Dániel nagyszalontai, Dr. Engel Zsigmond torontál-vásárhelyi és Dr. Szántó Manó budapesti gyakorló orvosok pályáztak. Mind ezen pályázók birnak az előirt képesitéssel.

* **József nádor emléke.** Az ezredik évben, mikor a mult idők annyi kiváló alakját ünnepelte a nemzet, egyről megfeledkeztek, még pedig egy olyanról, a ki a legnagyobbak közül való és a kinek a főváros oly sokat köszönhet. József nádorról szólunk, a ki félszázadig intézte Magyarország ügyeit, nagy szeretettel nagy buzgalommal és sok eredménynyel. Holnap lesz száz éve, hogy József nádort arra a magas méltóságra emelték, melyen félszázadon át örködött Magyarország fölött és ez a nap minden ünnepség nélkül fog elmulni. Néhány hóval ezelőtt ugyan mozgalom indult meg a fővárosi polgárság körében, hogy ezt a napot méltón megünnepeljék, de a mozgalom elaludt és a tervből nem lett semmi. Az ezredévi ünnepségek után, még egy koszoru sem jut annak a férfiunak, ki annyit fáradozott fővárosunk felvirágoztatásáért, kinek nevéhez füződik a Margitsziget, városliget, muzeum, Ludovika, vakok intézete s még számos közhasznu intézet alapitása és istápolása.

* **Fényes esküvő.** Tegnap délelőtt tartotta esküvőjét Korbuly Lajos fiatal földbirtokos Örley Kálmán orsz. képviselő bájos leányával Orley Irma kisasszonynyal, az olaszi-i ev. ref. templomban. Az esküvénél mint násznagyok dr. Miskolczy Ferencz főszolgabiró és Lengyel Sándor szerepeltek. Nászasszonyok voltak: dr. Miskolczy Ferenczné és Hlatky Endréné; koszorus-leányok: Hlatky Margit, Örley Anna, Korbuly Bella és Serényi Vilma; vőfélyek: Korbuly Mihály, Örley György, ifj. Korbuly István és ifj. Örley Kálmán.

* **Vajay adminisztrátor.** Szakadáth tolnamegyei község november 7-én elhuny plebánosának helyére — mint a Pécsi Napló irja — a pécsi püspüki vikarius Vajay István volt országgyülési képviselőt és mágocsi káplánt nevezte ki adminisztrátorrá. Vajay mágocsi káplánságát Gyimóthy Jenő szakaddáthi segéd lelkész kapta.

* **Novemberi villàm.** Fehértemplomról irják, hogy ott nehány hideg nap után ismét meleg, esős napok állottak be. A villámlás és mennydörgés esténkint ép oly sürü, mint nyári viharok alkalmával, amiből hosszu őszt jósolnak.

* **A miniszter leirata Németh Sándor ellen.** A csuda dobtornok elnevezett Németh Sándor ellen a nagyvaradi rendőrség már több izben erélyesen fellépett s a lakásán talált orvos szereket elkobozta. A rendőrség ezen eljárása ellen Németh Sánddr a belügyminiszterhez felebbezett. Tegnap érkezett le a válasz a városhoz a minisztertől. A miniszter a leirat szerint a Németh Sándor ellen kuruzslás miatt emelt panaszt tudomásul veszi s felhivja a város hatóságát, hogy Németh Sándor törvényellenes müködését továbbra is figyelemmel kisérje és adandó alkalommal vele szemben a törvényes szigorral járjon el.

* **Száz èves ujság.** A hatalmas világlap, a londoni The Times elérte századik évfolyamát. A szerkesztőség ez alkalomból jubileumi számot adott ki, mely a lap első számának hasonmását is bemutatja. Ez a szám nemcsak a kulturtörténelmi szempontból érdekes, de azért is, mert megjelenése az angol történelem egyik legmozgalmasabb korszakába esett. Minden év vovember 8-án installálják Londonban az uj lordmayort. A Timesnek ez a száma többek között kimeritő tudósitást közöl Mister Brook Watson megválasztásáról Mister Curtisszel szemben. Közli a beszédeket és leirja a Guildhallban tartott nagy bankettet, a melyen Fox és Pitt is jelen voltak. Ugyanaz nap érkezett meg Londonba Washington számüzésének hire. Erről is közöl tudósitást a Times. A Times első száma csak négyoldalra terjedt, hirdetések csupán az utolsó oldalon vannak. Egy szám ára 4 és fél pence volt. Az első lap hasonmása, melyet egy pencért árulnak Londonban, a sajtóhibáig hü. A Times most már legelterjedtebb lapja a világnak.

* **Veres Sándor és a belügyminiszter.** A Bazárban hangversenyző daltársulat iránt a belügyminiszter hazafias müködésére tekintettel elismerését nyilvánitotta. A hangverseny társulat czélja a német zengerájokat kiszoritani a vidéki városokból, — mikor ezt a belügyminiszter megdicséri, a nagyváradi rendőrkapitány engedélyt ad egy alantos zengerájnak, hogy nagyváradon német hülyeségekkel s otrombaságokkal terjessze a német szót s nemtelon erkölcseiket. Csodálkozunk effelett szertelenül. — A hangverseny tegnap is 12 pontból állott, édesbus magyar dalokon mulatott a közönség sokáig s igazi müélvezettel. Családok is voltak jelen. Ma ismét nagy és szép müsor.

* **Alapos indok.** Egy nagypiacztéri épületben van a »Schwartz testvérek« üzlete. Hatalmas üvegtáblàju kirakatokkal rendelkezik, oda illene még a főutczára is. Pintye Péter meg amolyan piaczi léhütő, kinek legkedvesebb nótája, hogy: »nincs cserepes tanyám, sem csüröm, sem gulyám.« Pedig, hogy nincs, de bánta, igyekezett is szerezni egyet. Mivel pedig legkönnyebb a rendőrségi börtönbe jutni, hát ezt szemelte ki Pintye Péter. Ismerős név ez a rendőrség előtt, hiszen közönségesen »Rózsa Sándor«-nak nevezi magát és ez eszménykép nyomdokán is halad — kicsiben. Tehát hogy fedél alá jusson, beverte a »Schwartz testvérek« dupla üvegtábláját. A biztosnak aztán, ki meglehetős kiváncsian kérdezte, hogy mi volt ezáltal a czélod, előadta az alapos indokot:

— Hát csak azért, hogy legalább kiteleltetnek. Adnak kosztot, meg szállást, mi közöm tovább aztán a becsülethez, meg az urakhoz.

* **Mártonludak.** Tegnap délelőtt adta át a pozsonyi zsidó hitközség küldöttsége a királynak a hagyományos Márton-napi ludakat. A küldöttség két férfiből s két nőből állott, kik pompás e czélra szolgáló ezüsttálakon vittek négy hizlat ludat a Hofburgba.

* **Nansen ujsàghonoráriuma.** A londoni »Daily Chronicle« a napokban közleményeket hozott Nansentől az északsarki ut tudományos eredményeiről. A munkáért, mely körülbelől 15,000 szót tartalmaz, Nansen 80,000 márka honoráriumot kapott, egy szóért tehát többet mint 5 márkát. A közlemény miatt Nansen angol kiadója panaszt emelt a »Daily Chronicle« ellen. Mert a kiadó, aki Nansennek a kiadási jogért nem kevesebb, mint 200,000 márkát fizetett, az által megkárositva érezte magát, hogy a »Daily Chronicle« Nansennek a lapban megjelent dolgozatát az egyedülinek, kizárólagosnak, jelezte. A két fél azonban kiegyezet.

* **A házalás ellen.** A városokat és nagyobb községeket elárasztják mindenféle értéktelen, kontár munkákkal a házaló ügynökök s drága pénzen a lakosság nyakába sozzák áruikat. Szeben megye ezen állapotok megszüntetése czéljából feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy az utazó kereskedő ügynököket az ismét eladással nem foglalkozók házalásszerü felkeresésétől tiltsa el. A feliratot megküldték Nagyvárad és Biharmegye törvényhatóságainak is pártolás végett.

* **Rondőri hirek.** *Egy részeg kefekötő garázdálkodása.* Rusz János mesterségére nézve kefekötő. Mint ilyen hü akart lenni e mesterséghez füzött feltételhez és ugy iszik, mint a közmondás beli »kefekötő« Ily állapotban ment ki a piaczra és szörnyü garázdálkodásokat vitt véghez. Tanu reá egy nehány kofa kiket szerencsésen becsapott. Bevitték a rendőrséghez és kijózanodásáig külön czellát bocsájtottak rendelkezésére. *Feljelentett csaló.* Tegnap egy fiatal leány sirva ment fel a rendőrséghez és jelentést tett, hogy egy gyürüvel becsapta egy tisztességes kinézésü fiatalember Ugy történt ez a mindennapi eset, hogy arany helyett egy forintért, — mivel olcsónak látszott; megvette a gyürüt, holott az nem ér egy garasnál többet, s »talmi« a szó szoros értelmben. A rendőrségnek valószinüleg sikerülni fog a csaló kézrekeritése.

x **Olasz czirkusz** a héten tejesen elkészül s e hó 21-én szombaton előadásait a jól épitett és fütött lovardában nagy piacz téren megkezdi, — lovarda áll 40 személyből s 80 jó idomitott több féle áilatokból. Az előadásai oly érdekesek, hogy valóban Nagyváradon (mint egy, helybeli előadja) még nem volt látható s a közönség kedélyesen fogja eltölteni a téli estélyeket.

x **A hideg évszak** szükségleteit, szücs és szőrmeáruk dús választékát Katzer József czég (Budapest, ó-utcza 44) legjutányosabban és legkitünőbben dolgozza és árusitja. Az 1876-ban alapitt céget Ő felsége 1885-ben az arany érdemkeresztettel tüntette ki; az ezredéves kiállitáson is általános feltünést keltett a versenyen kivül kiállitott szücsáruival és szőrmeházával.

Tudósitóinkhoz.

Nem »Cicero pro domo« beszél. Előkelő kézből, a közügyek szolgálatában megőszült férfiú kezeiből vettük az alábbi sorokat. Roszszul esett az ő nemes lelkének, hogy a lefolyt választási mozgalmak alatt lapunk a szomszéd megyékből, ahol pedig »hivatott« tudósitóink lennének nem kapott még elég bő információkat. Budapestről sürgöny utján kellett megtudnia mi történt Szilágy-Somlyón vagy Gyulán. Nagyon örülünk azért e kis czikknek és bár későn jutott kezünkbe, egyes, aktuácio voltukat már elveszett-részek kivételével adjuk im az egészet a következőkben. Csak azt füzzük még hozzá, hogy akit nem illet, ne vegye magára.

Sokat nagyon sokat hallottam én kartársaimat panaszkodni, hogy nincsen jó irányu lapunk. Most van és nem pártoljuk. Mert ne higyje senki, hogy kötelességének eleget tett, ha negyed vagy félévenként előfizet e becses lapra. Szellemileg is kell azt támogatni, és nem nehány emberre hagyni a terhet, hogy a lapot megtöltse; érdekessé, változatossá kell azt tenni az által, hogy mindent mi a vidéken előadja magát gyorsan, hiven, első kézből közöljön.

Engem érdekel, hogy mi történik Békés vagy Szilágy vármegyében; azt hiszem, igy van ezzel más is. Vurjuk, hogy a mi lapunk mindezt közölni fogja; de hát az én kedves kartártársaim nyakára »felült Laczkó,« Nem jól van ez igy és még hozzá hallani azt a panasst is, hogy a lap nem elég változatos, nem elég gyors; hát bizony a szerkesztői szobából nem lehet mindent megtudni, a mi minket érdekel; de egy kis jóakarat, egy kis buzgósággal elfogjuk érni, hogy a »Tiszántul« lesz a legjobban szerkezztett és legváltozatosabb lap.

Nem ér az a kifogás semmit, hogy nem lehet mindenki ujságiró; nem kell, hogy ez legyen, legyen csak ujdonság iró, tudasson minden fölmerülő érdekes eseményt, akár milyen borzasan külti be a hirt, majd megfésülik

azt; egy pár sorból lesz olyan érdekes czikk, hogy maga az édes apja is megcsodálja.

Nincs itt egyébb mentség mint az indolentia, összetesszük kezünket, megeresztünk egy pár frázist, hogy nincs jó irányu lapirodalmunk; de ha akar lenni: indolentiánk megöli.

Ha ennek az egyházmegyének minden papja csak negyedévenként fölkeresné e lapokat és vidékének eseményeiről értesitené, bizony nagyot emelkedne annak változatossága; mert hogy adja elő magát érdekes esemény, az bizonyos ime most ha megirná vagy inkább megirta volna a mozgalmakat, mik a képviselő választásokat megelőzték, a pártgyülések lefolyását, a programmbeszédek tartalmát, a jelöltek körutját, a választás után annak lefolyását, hogy vonultak fel a pártok, hol volt egyik vagy másik párt erős, miként tartották a községek magukat; a választási elnök maga tartása stb.; de hát ez már mind késő.

De van még jövő, ha a választási mozgalmakhoz hasonlitható érdekes események nem fordulnak is elő, de mindig történik olyan, ami a közönséget érdekli; például itt vannak a községi képviselő választások, aztán az előljáró választások, mindez elég érdekes tárgy a vidéki tudósitóknak.

Valaki azt mondta: ha Sz. Pál apostol élne, hirlapiró lenne; hát nem lehetünk mindnyájan hirlapirók, de lehetünk tudósitók. El tehát az indolentiával, verjük le »Laczkót« a nyakunkról, tegyen mindenki erejéhez mérten, hogy a »Tiszántúl« legyen a leggyorsabban, legjobban és legkimeritőbben értesülve arról, ami három vármegyében történik. ⊙

Végzetes pálcza ugratás.

(Saját tudósitónktól.)

Egy fiatal, tizenhárom éves gyermek gondolatlanságából, — hogy uj fejezzük ki magunkat — heczczelődéséből keletkezett szerencsétlenségéről vettünk hirt, mely bár két hete történt, csak tegnap lett bejelentve a rendőrséghez.

Az esetről tudósitónk a következőket irja:

Iván József külvárosi talyigás alig öt éves kis fia az utczán játszott.

Ezt látva Opre József 13 éves csavargó a fiu mellé szegődött és majd egy krajczárral, majd czukorral, nem tudni mi okból, de minden áron kapaczitálni igyekezett egy vessző átugrására.

A gyermek félni kezdett, ekkor aztán Opre a pálcza hegyes végét kifaragta és a földbe dugta.

Ekkor már fenyegetözésekkel akarta rábirni annak átugrására de igy sem sikerült.

Látván Opre, hogy igy sem ért czélt s csupa daczból, most már csak azért is elakarta érni czélját és a szabadkozó gyermeket, az öt éves ifj. Iván Pétert meglökte.

Ez oly szerencsétlenül esett neki a földbeszurt pálczának, hogy az a szerencsétlen gyermek ágyékába férödott és csüngve maradt a meglehetős vastag pálczán.

Opre József látva a szereucsétlenséget elmenekült. A szerenssétlenül járt jajgatására nagy közönség verődött össze kik, segiteni akartak.

A gyermek állapota napról napra sulyósabb lett. Jelenleg már halálán van s ez inditotta az elkeseredett apát arra, hogy a rendörségnél jelentést tegyen Opre József ellen.

Több tanut kihallgattak már ez ügyre vonatkozólag a rendőrség előtt s a sebesültet, a tiszti orvossal is megvizsgáltatták, ki a gyermek állapotát életveszélyesnek mondta ki és nem is sok reményt füz életben maradásához.

EGYESÜLETEK.

A Szigligeti társaság bankettje. A »Szigligeti társaság« vasárnap déli 1 órakor a Zöldfában tartandó társas ebédjére már eddig is szép számmal vannak részt vevők. Azért azonban, a kik még eddig nem tudatták résztvételőket, de azon részt venni óhajtanak, azokat felkéri a társaság elnöksége, hogy résztvételüket szombaton délig az elnökségnél tudatni sziveskedjenek. Egyben megemlitjük azt is, hogy a társaság nem tagjai is szivesen fogagtatnak ezen társas ebéden.

Nem erősitette meg a miniszter. A furtai kiházasitó illetve temetkezési egyletnek alapszabályait nem erősitette meg a miniszter, mivel a tagok számának miniuma nincsen világosan meghatározva s igy kellő biztositékot nem lát az egyesület fennállhatására.

Jóváhagyott alapszabályok. A Berettyó-Ujfaluban alakult első temetkezési segélyegylet alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Az egyesület létrehozása körül az ideiglenes elnök: Kinter Mihály fáradozott. Ideiglenes jegyző Triptó Mihály.

IRODALOM.

— **Irodalmi tudósitás.** *Alulirott tisztelettel értesitem a t. olvasó közönséget. hogy „Adatok erdődi báró Pálffy Miklós a győri hősnek életrajza és korához«* (1552—1600) cz. eredeti történeti forrásmunkám az igért határidőnél későbben: az év vége felé fog megjelenni. A munka a tervezett 32 nyom. nagy VIII. rétü iv helyett fog legalább 42 ivre terjedni, mivel gyarapodni fog a bécsi cs. k. hadi levéltárban nem rég fölfedezett okmányokkal. Kezdetben magállapitott ára nem változik. Egy füzött példány ára 3 frt 30 kr. egy vászonba kötött példányé 4 frt. A könyvhöz mellékelve lesz Pálffy Miklós arczképe s Vöröskővárának két képe. Felső-Diós 1896 nov. 10. (Pozsonyvármegye) *Jedlicska Pál* esperes-plebános a sz. István társulat tud-irod. osztályának tagja.

— **Az »Iparosok Olvasótára«** czimü havi füzetes vállalatnak, melyet a kultusz- és kereskedelmi miniszterek támogatásával Mártonffy Márton és Szterényi József országos iparoktatási főigazgatók szerkesztenek, III. évfolyama most indult meg. Az I. füzetet dr. Szterényi Hugó tanár irta. Az iparban előforduló ásványok« czime alatt a kőszenet és petróleumot tárgyalva abban a környed, népszerü monorhan, melyre iparosságunk nagy részének és az iparos-ifjuságnak általában szüksége van. A füzetet igen sikerült képek illusztrálják, melyek emelik annak értékét, a mennyiben szemlélhetővé teszik az illető részeket. A vállalat (10 füzet) előfizetési ára 3 frt: egy füzet ára 30 kr. Kiadója a Lampel Róbert- (Wodianer F. és fiai) féle cs. és kir. udvari könyvkereskedése.

Igazságszolgáltatás.

A dorong.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

A Lepsényi Miklós és Németh Gellért felelős szerkesztése alatt megjelenő »Magyar Néplap«-ban f. évi május hó 17-én »A dorong« felirással egy közlemény jelent meg, mely a képviselőházban lefolyt és a rendőrségnek a május hó 10-iki népgyülés alkalmával tanusitott magaviseletét tárgyaló vitával foglalkozik. A czikk többek között ezt irja:

»Perczel Dezső m. kir. belügyminiszter fejéhez az ellenzék oly vastag gorombaságokat vagdosott, hogy önérzetes ember zsebre nem vágta volna megtorlás nélkül . . . De jól van az igy, hogy az ellenzék a kormánynyal ekként bánt, mert disznókkal, disznó módon kell bánni. A bivalnak dorong való. a mi kormányunk sem érzi másként a jól megérdemelt ütéseket, mert nincs nálánál érzéketlenebb bival a föld kerekségén. Mert érdemel-e kiméletet az a kormány, mely honpolgári jogainktól aljas komiszsággal megrabol? mely alattvalóit nem védi, hanem gyötri és vérükön élödik. mely összes vérebeit a papokra uszitja, mely hazugsággal, sáppal kormányoz, mely a nép érdekeit elárulja, mely a birót is befolyásolja itéletében stb. stb.

A kir. főügyészség a czikkben az összkormány sérelmét látta s szerzője ifj. Bakonyi Elek ellen rágalmazás és becsületsértés czimén vádat emelt.

A tárgyalás mára volt kitüzve.

A sajtóbiróság elnöke: Zsitvay Leó; szavazóbirák: Varga Ferencz és Czekéliusz Marczell; a főügyészséget: Katona főügyész-helyettes képviseli. Jegyző: Krenedics.

A vádlott nem jelent meg. Védője Kovács Pál dr. ügyvéd bejelentvén, hogy védencze beteg, a sajtóbiróság az ügyész inditványára Czekéliusz Marczell törvényszéki birót Varga VI. ker. orvossal a vádlott lakására küldötte annak konstatálása végett, vajjon Bakonyi tényleg oly beteg, hogy a tárgyaláson meg nem jelenhetik.

Az elnök ezidőre a tárgyalást felfüggesztette. A tárgyalás folyik, az eredmény kihirdetése mára várható.

REGENY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Irta: **GÉRARD E. D.** 37

Luczyán türelmesen várt, mig Iczig szóhoz tudott jutni. Alig történt meg ez, már is kezdett a zsidó panaszkodni a szombat s a naplementét illetőleg. Sopánkodott, hogy a szent nap hajnala biztosan az uton fogja érni őt. Péntek este volt, meglehetős közelében azon huszonnégy órának, mely alatt Ábrahám fiainak meg volt tiltva mindenféle földi dolog. Ábrahámnak többi 9 fiai, kiknek lábai a szánkóról lelógtak, megijedve a késedelmen, jajgatva verték mellüket.

— Idejében elfogod érni a várost — mondá Lucyán — ha segitesz ezzel a kocsison, hogy gyorsabban haladjon előre.

A papirforint látása Iczig érzékeny lelkének egy kis könnyebbülést szerzett. — Mit óhajt a nagyságos ur — kérdé kissé még fulladozva.

Lucyán látta, hogy nincs veszteni való ideje s mert tudta, hogy az a forint is csak kevés időre képes megnyugtatni egy lelkiismeretet, alkalmazkodott a körülményekhez.

— Bizonyára ismered azt a családot — fejével kissé intve a nemesi kuria felé.

— Ismerem — felelé Iczig, ki egyszerre figyelmessé lett s mélyen fekvő szemeit a gyanu és ravaszság vegyülékével vetette a kérdezőre.

— És mindent, a mi őket illet?

— Egyetmást, nagyságos uram — felelte alázatosan a zsidó, egyet zavarva fürtjein; — egy pár apróság erről a családról tudomására jutott az öreg Iczignek. Ha kérdené, hány ezőst villa van a házban, pontos számot tudnék mondani s ha tudni akarják, hogy áll a szolgaszemélyzettel a dolog, megmondanám, hogy a szakács folyton részeg. Ha . . .

— Csitt — szólt Lucyán s még fel sem emelte szavát, hatalmas parancsoló hangja már is elhallgattatta a zsidót. — A mit hallani akarok, nem a szakácsot illeti.

Nagyon jól tudta ezt Iczig, de éppen most ébredt fel ismét lelkiismerete.

— Ah, hátha feljő az elsö csillag. mig én itt beszélek.

Az első forint ereje nyilván fogyatékán volt már; boszankodva huzott Luczián egy másodikat elő. Nem volt ugyan fukar, s több esze is volt, hogy valaha fösvény legyen, de voltak egyes közös tulajdonságai a fukarokkal.

— Gyorsan szólj, az idő repül — parancsolta Lucyán. — Életrevalók-e ezek a nagy vállalatok vagy nem? Lehet-e azokra egy vagyont épiteni?

Iczig felhúzta vállait s olyan képet vágott, melyből akármit ki lehetett volna olvasni.

— Nagyon nehéz kérdést intéz az öreg Iczighez — mondá ő. — Minta Salamon bölcseségével birna. Hogy tudna ő arról itélni, vajjon ezek a nagy vállalatok hasznot vagy kárt igérnek-e — A zsidótól kért felvilágositás sokkal fontosabb volt, hogysem ily rövides párbeszédben s még hozzá csak két forintért, meg lehetett volna azt adni.

Szemmel látható volt, hogy ez úton mit sem lehet elérni. Lucyán más módot próbált meg. A mint a házra pillantott, alakot látott

az ajtón kilépni. Megismerte Vicia vörös sharolját.

Nézzd csak — mondá rövid gondolkozás után s megfogva a zsidó karját; — a mit sugni akarok, erre a fiatal hölgyre vonatkozik; ismered bizonyára.—

Iczig a ház felé fordult s szemei fölé tartva kezét a verenda felé nézett.

— Ezt a fiatal hölgyet«? válaszolt vontatva. — Mit akar nagyságod megtudni tőlem.

— Vagyona nagyságát; de itt ám mindjárt e helyben.

Iczig leereszté kezét. — Hagyjon békében, nagyságos uram. Immár felcsillanni látom Izrael fiainak házaiban a fényt s mintha hallanám, mint kérdik egymástól: Hol Majulik Iczig, ki mindig hű? Utastársaim itt akarnak hagyni. Hazamennek s a szegény öreg . . . —

— Azonnal mondd meg, mennyire megyvagyona — szakitá őt Lucyán félbe hideg nyugalommal. Kezeivel még mindig a zsidó karját fogta, a ki ugy érezte, hogy az a finom fehér kéz ép oly erősen tud markolni, mintha acélból volna.

— Hamar, hamar — sürgette Lucyán.

— Hetven ezer forintra — felelt Iczig oly vontatva, mintha csak harapófogóval kellett volna kihuzni belőle a szót.

Lucyan szemei felvillantak, Szemei még egyszer átsiklottak az ablakon s habár Viczia vonásait nem vehette ki, a hetvenezer forint vonásaiban mégis jelentékenyen megszépültek.

— Az övé a hatvanezer forint vagy az atyáé?

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A második választási küzdelem.

A kecskeméti csata.

— Saját tudósitónk távirata. —

A felső kerületben gyorsan végeztek. Reggel nyolcz órakor Katona Zsigmond választási elnök kijelentette, hogy Kossuth Ferencz visszalépett és igy Horváth Ádám a megválasztott képviselö. Ezzel a jegyzőkönyvet kiállitották.

Az alsó kerületben. a hol a kormánypárti Nagy Mihály és Zichy Nándor gróf a jelölt. Kovács Pál dr. jogakadémiai igazgató a függetlenségi Ugron-párt elnöke a választási elnök. A pártok 7 órától 9 óráig vonultak fel teljes rendben. Mindegyik pártból 300—300 választó lehetett a fölvonuláson. A pártokat deszkafal választja el. A kormánypárti táborban czigánymuzsika szól, a Zichy-párton még czigány sincs. A szavazó helyiséggel szemben egy század huszár áll.

Nagy Mihály bizalmi emberei Kovács János és Horváth Sándor, Zichy grófé Güuther Antal és Sikori Kovács János.

Sorshuzás révén a Zichy pártja kezdte a szavazást, de a két párt felváltva ötönkint szavaz. Az első szavazatot Zichyre Horváth Péter jómódu gazda, Horváth Döme kuriai biró öcscse adta.

Az elnök korrektül vezeti a szavazást, pedig volna módja akadékoskodni, mert a sok tanyai ember Icsi Nándorra, Icsi Ándorra, sőt egyik Icsi Jánosra szavazott. Az elnök azonban elfogadja az Icsire adott szavazatokat, a mi helyén is van, mert tudvalevő, egész Tuladunán, ahol a Zichy-dominiumok vannak. Icsinek mondja a nép a Zichy-nevet. Egy Ficsor János nevü választó szavazatát azonban, a ki Iczik Mámorra szavazott, már nem fogadta el az elnök.

Humoros jelenet akár hány történik. Egy tanyai ember. mikor megkérdezték, kire szavaz, azt felelte, fejét vakarva:

— Zi . . . Zi . . . izé. Az Isten tudja . . . az a goróf . . . nem a Nagy ur!

Szavazatát azonban elfogadták, mert végül észébe jutott a goróf neve.

Kecskemét, november 12. (Felad. éjjel 12 órakor. Saját tud. táv.) A függetlenségi párt mindkét árnyalata tömegesen szavazott, a kormánypártra. Délután három óráig Zichy előnyben volt, ekkor aztán sürübben következtek a kormánypárti szavazók A kormánypárt óriási erőfeszitést vitt véghez s igy sikerült neki

Zichy 335

szavazata ellenében

Nagy 453

szavazatot kiszoritani. Igy a kormánypárt 58 szótöbbséggel győzött.

Azt mondják, hogy Nagy Mihálynak mindössze 72 kormánypárti szavazata volt, a többi mind függetlenségi.

—

Képviselő választások.

Vácz, november 12. (Saját tudósitónk távirata.) Gajári Géza polgármester, a kormánypárt jelöltje 517 szavazattal győzött, heves küzdelem, sok erőszakoskodás után, a függetlenségi párt támogatásával Révész István a néppárt jelöltje ellen.

Rácz-Keve, nov. 12. Saj. tud. táv.) Földváry Miklós kormánypárti **287** szótöbséggel országgyülési képviselővé választatott Varsányi Gábor függetlenségi revizionistával szemben.

Baranya-Szt.-Lőrincz, nov. 12, (Saját tud. távir.) Föladva éjjel 12 órakor. Jeszenszky Ferencz, Kossuth-párti előnyben Darányi Ferencz néppárti fölött.

Dunapataly. nov. 12. (Saját tud. táv.) Bevonult a környékről 3000 választó. Zsilinszky néppárti jelölt este 6 órakor visszalépett s igy Földváry Mihály kormánypárti jelölt 2116 szavazattal megválasztatott országgyülési képviselővé.

—

Választási visszaélések.

Várna, nov. 12. (Saját tudósit. táv.) Kisuczaujhelyi választásnál még nagyobb törvénysértéseket vittek véghez, mint Nyitrán, vagy Stomfán. E helyeken a városba legalább beeresztették a választókat, de itt csak olyanokat bocsájtanak be, kik a jegyzőjüktől igazolványt szereztek. Azonban a jegyzők sok helyen hamis igazolványokat osztottak szét. Ily módon 500 választó papjaikkal együtt a hideg, fagyos esőben a városon kivül voltak kénytelenek fázlódni. Délig *Sipeky* kormánypárti jelölt **174,** *Markovits* néppárti jelölt **100** szavazatot kapott. Délig 100 néppárti szavazót letartóztattak, 80-at pedig visszautasitottak. A választás ily körülmények között valószinüleg el fog holnap délig tartani.

—

Fejedelmi vendégek utazása.

Budapest, november 12. (Saját tud. táv.) Triesztből jelentik, hogy a rossz idő s az itt uralkodó bóra következtében Görögország királynője, Mária herczegnő és György Michájlovits nagyherczeg csak holnap reggel 7 óra 45 perczkor fognak onnan a gyorsvonattal elutazni.

A franczia kormány helyzete.

Budapest, november 12. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik, hogy a lapok a kabinet sorsát annyira ingatagnak jelzik, hogy a mai ülés legcsekélyebb inczidense is bukását okozhatja.

Uzselácz halála.

Szerajevó, nov. 12. (Saját tud. táv.) Uzselácz, Jelasics ezredbeli százados, ki öt év előtt, fiumében létekor, a horváth tüntetéssel szemben hazafiasan tüntető oláhoknak azt mondta: »ha ismétlődik a tüntetés a csőcselék közzé lövetek,« Boszniában gutaütésben meghalt. A fenti eset felett azon időben, nagy vita voit a képviselőházban. Ugron »hóhérnak« nevezte Uzselácz provokálta Ugront, de ez visszautasitotta a kihivást.

A szerb kereskedő gyilkosai elitélve.

Budapest, november 12. (Saját tud. táv.) A törvényszék az ügyészi inditványt alapul véve Velkovics négy gyilkosát **kötél általi halálra itélte. Szabó** Bénit a vád alól **fölmentette.**

KÖZGAZDASÁG.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmányának e hó 14-én szombat délelőtt 11 órára összehivott gyülése nem az egylet hivatalos helyiségében, hanem a vármegyeház nagy termében lesz megtartva.

A takarékmagtárak használól és előnyeiről egy szép czikket olvasunk a győri »Dunántuli Hirlap«-ban, mely a többi között a következőket irja:

»A ki a nép között él, az nagyon jól tudja hogy mily szorult helyzetben van az tavasszal és aratás előtt. A mi kis gabnát nyáron fáradságos munkájával összekapargatott, az alig elég téli kenyérre, adóra, ruhára, fűtőre, zsiradékra. Alig várja, hogy az aratásnak vége legyen s gabonájával pénzelhessen. Egy részét beőrleti, a másik részt eladja s mi kevés pénzt kap érte, nem tudja hova tegye, annyi a helye. Télen át alig van kereset, igy majdnem egészen a nyári keresetére van utalva, s mire jön a tavasz, nincs mit enni. Rosszabb ez rá nézve a télnél. Sok helyen nincs még kenyér sem. A mi kis napszámra virrad, azt viszi a »zsidóhoz« kenyérlisztért. No ez ám csak még a kenyér. Drágább az orvosságnál. Hát még ha későn tavaszodik, nincs kereset, hitelre kerül. Igy meg még drágább. Soha sem tud szabadulni az adóságtól. Nem is keres másra. Igazán egy tálból eszik vele. Siralmas állapot biz ez, de még siralmasabb lesz, ha tétlenül nézzük embertársaink vergődését. Mindig jobban-jobban merül el az adóságba s az annyagi elmerülést követi az erkölcsi érzés elpusztulása is. Mily hálás talajra talál az ilyen ember szivében a szocializmus magja! És mi ezt türjük, elnézzük? Lehetetlen, hogy a mi tétlenségünk legyen oka a munkásnép anyagi és erkölcsi romlásának!

Alakitsunk kölcsönmagtárakat! Nyujtsunk segitő kezet a magyar munkás-népnek. Tegyük lehetővé, hogy tavasszal, mikor a szükség napja felvirad, hajlékában olcsó és jó kenyérhez jusson. Mert a főczél ez legyen, nem lehet más.

Szólitsuk föl a helységek lakóit, adjon ki-ki tehetsége szerint erre a czélra bármiféle gabonát, gyüjtsük össze ezt az iskola padlásán, vagy más alkalmas helyen. Ha 10 mérő jön össze, kezdjük ezzel, ha több, annál jobb. Már most, ha valaki megszorul vetőmag, vagy kenyér dolgában. nem kell drága pénzen, vagy hitelben vennie, kap gabonát a kölcsönmagtárból, kölcsön, a mit visszafizet őszszel természetben, kamat fejében néhány literyit fizet mérőnkint. Ha már megerősödik a kölcsönmagtár, még más hasznot is adhat. Évi fölöslegéből jut az iskolára vagy más közczélra. Igy kevés fáradsággal segithetünk a község lakóinak.

Jó volna, ezen ügyben nagyobb mozgalmat inditani. Plébánosok, tanitók összejöveteleik alkalmával gondolhatnának valamit. Ne zárkózzanak el az üdvös eszmék, mozgalmak elől. Hivatásuknál fogva kötelességük a nép érdekében tenni.«

A földalatti vasut pénzügyi bajai. A közforgalomnak alig egy félév előtt átadott Ferencz József földalatti vasut pénzügyi viszonyai — értesülésünk szerint — nem jól állanak. A vasut pénzügyi forgalma, részben a helytelen adminisztráczió kapkodásai, részben pedig a vasuton történt nagyszámu balesetek következtében, az alapitók várakozásain mélyen alul maradt s még a kiállitás idején sem volt több havi 28—30,000 forintnál. A kiállitás utolsó hónapjaiban s kiváltképpen a kiállitás bezárása óta a vasut napi bevételei néha csak 250—300 forintot tesznek s immár kétségtelen, hogy e csekély bevételekből lehetetlen az

aránytalanul nagy befektetési tőke kamatoztatása, nem is szólva a köteles tartalékok képzéséről és az amortizációról. A földalatti vasút igazgatósága maga is belátta már ennek az állapotnak a tarthatatlanságát s a vállalat főrészvényesei körében már is folynak a tárgyalások a pénzügyi reorganizáczió dolgában. A megoldás módja alighanem az lesz, hogy a 3·6 millió forintnyi alaptőkét leszállitják 1·8 millió forintra s a részvények névértékének felét veszteség gyanánt egyszerüen leirják. Mihelyt a tárgyalások befejeződnek, a földalatti vasut igazgatósága rendkivüli közgyülést fog egybehivni pénzügyi viszonyainak rendezésére. A nagyon is vérmes reményekkel megalapitott vállalat tehát daczára, hogy a kormány részéről nagy bélyeg- és adókedvezményeket élvez, egyáltalán nem felel meg a hozzáfüzött nagy várakozásnak. A nagyközönséget azonban közvetlenül nem érintik ezek a pénzügyi bajok, mivel az összes részvények egyelőre a Budapesti közuti vaspálya és a Budapesti városi villamos vasut tárczáiban maradtak.

Terménytőzsde.

Budapest, nov. 12.

Buza őszre, bácskai	8.11
» őszre, északi	8.13
» október-novemberre, bácskai	6.91
» okt.-nov.-re északi	6.93
Rozs őszre bácskai	4.16
Rozs őszre, északi	4.17
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	0.00
» okt.-nov.-re, északi	0.00
Repcze október-novemberre, bácskai	11.60
» okt.-nov.-re, északi	11.70

Bécs, november 12.

Buza tiszai	8.20—8.65
» bánsági	7.85—8.45
» bácskai	7.90—8.35
» szokványáru őszre	8.28—8.30
Buza szokványáru tavaszra	7.05—7.25
Rozs tiszavidéki	4.65—7.75
» szokványáru őszre	7.22—7.25
» szokványáru tavaszra	7.38—7.40
Tengeri magyar	6.10—6.30

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. nov. 12-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék	99.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	122.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	155.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	136.50
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankrészvény	435.—
Magyar hitelbank részvény	402.75
Osztrák hitelintézeti részvény	365.70
Osztrák-magyar államvasuti részvény	355.75
20 frankos arany (Napoleondor)	9.52
Német birodalmi márka	58·85
London vista	119.85
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

Szerkesztő postája.

T. N. Budapest. Köszönjük a szives figyelmet. A jóakarat — amint tetszik látni — megvan bennünk, de nagyon is rászorulunk a hathatós támogatásra. Kérjük azért nagyrabecsült közreműködését, mert mi is azt tapasztaljuk, hogy kevesen vannak már az »ideálisták«.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

2497—1896. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött birósági végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a budapesti árutőzsde vál. birósága 1896. évi 1532. számu végzésével Nagyszentmiklósi sörfőzde és maláta gyár részvénytársaság felperes részére, Egri Adolf alperes ellen 1254 frt 27 kr követelés és jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1126 frtra becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbiróság 17356/96. számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Nagy-Magyar-utcza 363. sz. a. leendő megtartására határidőül **1896. évi november 17. napján d. u. 3 órája** tüzetik ki, a mikor a biróilag lefoglalt szobabutorok, ezüstnemüek, ágynemüek, 1 cassa s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirt kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetmények a biróság táblján kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1896. okt. 26.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

261 1—1

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve: *Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.* Kitüntetve: *Deés 1879. — Budapest 1885.*

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherczeg és Klotild főherczegasszony ő császár és királyi fenségeinek udvari szállitója

BUDAPEST, IV. ker., Váczi-utcza 14-ik szám. — Alapittatott 1863-ik évben.

Elismert megbizhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Templom- és kápolna berendezések.

Egyházi ruhák és fehérneműek.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tüzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstrancziák, stáczióképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javitását, valamint kelyhek, ciborium, monstranczia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készitem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhimzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kivánatra bérmentve küldök.

(242) 4—52

Műhimzés.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.